

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

ויקניחנה קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חרושי סנהדרין להר"ן ויל פרק הנשרפין

כל לו שלמדנו למעלה . וליכא למימר דטעמא דמילתא מפני שבעל מוס
 הוא ענין אחר וכן משילה וזה שלמדנו למעלה הוא אופיו ענין כתיבתו
 דהיינו דין טומאה וטבל שהוא כפרותו : אלא מטמא שמתם גמר
 פסול הגוף מפסול הגוף קדם פסול גופו ומתקן פסול גופו . וקשה
 דאכתי ה"ל למילוף מותר חלול דחידד מחלול דחידד קדם פסול גופו ומתקן
 דהוה ליה ארבעה כמו בטמא שמתם וכ"כ דרבינא דאמר לעיל חלול דרבי
 מחלול דרביס עדיף . דהשתא הוה ליה למימר חלול דחידד עדיף ליה .
 וליכא למימר דכיון דכנותר כתיב . אף קדם . חלל לשעבר והבא כתיב
 ולא יחלל . להבא לא דמו אהדדי כ"כ . ופסול הגוף מפסול הגוף עדיף ליה
 כיון דגבי נותר לא נפיש . מדע שהיה פסול הגוף לעגמו הוא מכריע
 שחללה היו אומרים מותרות . הוה ליה למילף שכן פסול הגוף :

בתבתי כפ' כ"ג למה לא למדו מן הכתוב המפורס בתורה דאטיבס אל
 מפרשו וגו' וסס הארכבו כל הנודך ע"ל :
דף פד ע"א לעמידה כחתינו ולא לטיבה . פי' אכל
 לא אחריו דכיון דלח נבחר הוה ליה
 וז' אחר מר זר שמתם כמיתה דלא אחריו הכי אלא כשאתר הכתוב
 והיתה לו כהכות עולם לומר שלם אין בגדיס עליהם אין סס הכונה
 עליהם אלא זרות אכל כשאתר שלא נבחר בישיבה . אין במשמע שיהא זה
 אלא שאינו מן התוכה . ודרך רס"ז ו"ל אחר אלא שמת' אלו כרובין
 לתירן זה ובעיקר נסתחות שכוחים א' זרינן דה"ל זר . ומחוסר בגדיס
 וסלא רחוק ולא גרסינן שמוי יין ועוין סס : הא דאמרין בו ולא
 כבעל מוס בו ולא במשילה . איכא למידק למה לא דרשו כמו כן ללמד

סליק פרק הנשרפין

פרק הנחנקין

סגו ולא שאין להם חלק לע"כ שנגשן חמור וכדפרישנא : ש"ס כל
 היכא דליכא אכילה סתם לאו מיתה הוה . וזו"ל והא כתיב וז"ל כי יבא
 כל נפש אדם מות ימות והיה הבאה ודאי הבאה דמיתה היא . ו"ל
 דהכייל לאו הבאה סתם היא דכיון דכתיב נפש הבאה של מיתה משמע לאו
 הבא' שיש בה חבורה כשיש לדרוש באכין שהוא נכדג על חבורה בלא מית'
 וקרא דחיים כי יבא כל נפש לא דרשינן ליה באכין . משום דהא ליכא קרא
 אחריתא דרשינן ליה באכין כסמוך דהיינו ומכאן אדם יומת ומקמינן גיה
 להורג נפש לכל דהו נפש וכדדרשינן ליה בס' הגשרפין : איש דבר
 מנות אין קטן לא . כך היא גרסת הספרים וליכא חילון דנריס איס דבר
 מנות אין אשה לא . והקשו על גרסא זו משום דק"ל דהקשה הכתו' אשה
 לאיש לכל עונשין שכתורה . וליכא קושיא דכיון דכתיב איש אית לן
 למעוטי אשה שלא אחרו הכתוב אסס לאיש לכל עונשין שכתורה לא
 שכתוב סתם א"כ כלשון וכו' וכדכתובנא לעיל בס' ד' מיתות . ר' יונתן
 אומר משמע שיהיה ומשמע אחד בפני עלמנו והכי ק"ל כפ' השוא' במגילת
 (דף יד) גבי אס בתלוי עמו וכו' : רב' לא שיק לבדיה למשקל
 מיתות . משמע ודאי דר"ס לא פליג אהיקי' דלעיל דמוכחא מיתה
 דומה מכה כהמה לרפואה פטור וזיינו פטור ומותר . אף מכה אדם פטור
 דהיינו פטור ומותר דר"ס לאו בגוונא דפגומא קאמר למיתותיה הילכך
 הקו' דס מותרת לאכין . וכ"כ ביוחס' לשגנת חנק דלמלא לא מיתה
 רפואה לאכין . א"כ חף לאחר גמי יהא חסור להקו' דשמת' והרגנו ויהי'
 שגנת סייף שפעמי' רביס יקרה שהקו' חמת מיתות החול' כשהיא בטעות
 ולא בהקו' בלבד איכא ספק הרג אלא בכל דבר של רפואה יש ק' למת
 כן שכולן הם סכנה לחולה שאפשר שסס זה אס יטעה הרופא' וימית
 החולה . א"כ לית לן למימר שהרופא' המתמחה באיטשה ברפואתו לינו
 שוגג אלא אנוס שברשות הוא מרפא' כדאמרין בס' החובל' שמתנה רשות
 לרפוא' לרפואת וזין לו . אלא מה שבינו רפואת' כדאמרין בדיון שטעה
 דליכא' אכסיה וז"כ המקו' את חבורו כהסכמת הרופא' פטור ומות א"כ
 דליכא שגנת הרג אכין גמי אס מקו' לרפואה . א"כ דליכא שגנת חנק
 שרי . וטעמא דרב' דלא הוה שביק לבדיה למשקל סילוח ולמתמחה כותא'
 הסילוח ויחלבו' במקום אחר לכל הקו' לרפוא' מותר כמו שחומר להקו'
 לאחר . אכל אפשר לחסור להקו' לאכין מההיא טעמא דסילוח שלפעמי'
 יטעה בהקו' ולא יכוין בוודוד . ויעשה חבורה שלא לגורך וליכא שגנת
 חנק אכל לאחר דליכא אלא שגנת לאו מותר . וזו דעת הרמב"ם ו"ל
 ונכון הוא . ושגנת לאו דאחריו דמותר פי' בתוספות שהוא דבר שאין
 מתכוין ומותר באסור לאו הותר דבר שאין מתכוין . וא"כ דהותר
 דבר שאין מתכוין באיסור מיתה דהיינו אוסור שבת דליכא סקילה ה"ט
 משום דמלאכת מחשבת אסרה תורה והיינו דאחריו לעיל פד' ד' מיתות
 חומר בשאר מנות והבשלת דבשאר מנות שוגג בלא מתכוין חייב מש"כ
 בשבת . וא"כ פ' שפי' אס לענין חלבים ועוריות מפני שכבר נהנה מ"מ
 אין ריחיה וינאה מן הכלל שהרי חייב עליה התורה גלות אלא דהתם
 לא מיירו אלא בדבר שגנת חטאת ולפי כו' זה קשה מאי קושיא דמחט
 של ד' דאי הו דבר שאין מתכוין ח' אחריו דבשבת מותר חסום
 דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכשאר חייבי מיתות חייב וזו הוה פסוק
 רישיה ומ"ק קא מקשה דהו איסור לגבי שבת . אס כן אפילו שגנת
 לאו נמי כי הו פסיק רישיה אסור . אלא נראה שהטעם הנכון
 דשגנת לאו מותר מפני שלא מטינו שגנת הכתוב בלא ואפשר דאפילו בדיוני
 ש"ס

ע"ב גרסת רוב הספרים לסדר פרק זה אחר פרק הגשרפין
 לפי שסס פירשו מנות הגשרפין והגשרפין
 ובפרק זה סיימו דין חנק שהוא אחר השלשה
 מיתות הראשונות ואחר כך פרק חלק . אכל סדר המשנה אינו כן
 שבסדר הפרקים כולן הוא לפרש אלא הן הנסקלין והגשרפין והגשרפין
 והנחנקין כסדרן של חכמים דפליגי עליה דרבי שמעון דאמרין סקילה
 שריפה הרג וחנק . וכבר כתבנו למעלה בפרק בן סורר ומורה שהוא
 להשלים מנין הנסקלין ואחר כך פרק הגשרפין ובאותו פרק שנו דין
 הגשרפין דהיינו רובה ואכתי עיר הגדת ופירשו דין הרוגה ואחר כך
 דלוי לפרש דין עיר הגדת שהוא בסוף קודם שפירש דין הנחנקין ודין
 עיר הגדת הוא בפרק חלק לפיכך מסדר הרמב"ם ו"ל פרק חלק קודם
 היומתיין וקדומים לאותה מיתה הוא קודם כיבד העדים כעשים ומומין
 ואחר שפירש דין היתה שירש דין גלות ואחר כך דין מלקות ולפי סדר
 זה משמע שכל מסכתא אחת . אכל מכל מקום יש שאלה למה הכניסו
 ואלו שאין להם חלק לעולם הבא בין רוגה לאכתי עיר הגדת . ויש
 שפירשו ש"כ סהו רוגה לתחי' בלשמי עיר הגדת שאין להם חלק לעולם
 הבא התחילו מתחלת הפרק ואלו איש להם חלק לעולם הבא לפרש את
 האחרים שאין להם חלק והא' שפירש לאותן ספרים שכתוב בהן וזו
 עיר הגדת . אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ואלו אנשים בני בליעל
 וגו' . אלא שגרסת הספרים הישנים לא גרסינן הכי . אלא ה"ל
 אכתי עיר הגדת ואלו אנשים בני בליעל מפרקן הא אינן נהרגין
 וכו' כדרך ששנינו זקן ממרא על פי בית דין שנאמר כי יפלא ממך
 דבר למשפט שלשה בתי דינין היו סס וכו' . וכך הוא כל סדר המשנה
 של דיוני עיר הגדת להקדים הפסוקים ולדרוש אותם על כל דבר ודבר
 וחף הדין בעלמו אינו אחת שלא יהיה לאכתי עיר הגדת חלק לע"כ
 אחר שטעם בהן את דיון דהא אחריו כפ' גמיר הדין כיון דאיקטול הוא
 לכו כפרה ודאי שאס' מתו מיתת עלמן שאין להם חלק לע"כ דמאי
 איריא עיר הגדת כל עובדי ע"א גמי . ועוד דהתם כפר' גמיר הדין
 אז' א' מאן דסליק אדעתיה דאפילו במת מתוך רשעו דהוה ליה כפרה
 וא' מתני' היא דאין להם חלק לע"כ הוה ליה לאחיוי התם . והטעם
 הנכון בזה שעינין סודר פד' חלק אחר פד' הגשרפין מפני שזכר שם קבת
 הנידונין שלא כב' כ' כאותן של קבאין וטמא שמתם שסס חמורים הוכר
 אלו שכן א"כ פי שאין נידונין ביד אדם עונשן חמור גאון להם חלק
 לע"כ . ועוד הוסיף הרמב"ם ו"ל שאף אלו שאין להם חלק לע"כ הן
 כיוצא בהן שהקבאין פוגעין בהן כמו שאמרנו בפרק אין מעמידין על
 הלדוקין ועל המומרין של כותים שמורדין אותן ואין מעלין . אלא
 שעדיין כאשר לפרש למה נמתו אותן שהקבאין פוגעין בו וחבירו דפרק
 הגשרפין היה להם לפרשם אחר שימתו כל הנדונין כב' ד' . והטעם בזה
 כמו שפירשנו בס' בן סורר ומורה ששנו סס הבא במתחלת . לפי הענין
 ששנו סס נדון על סס סמוך אף כאן ע"כ ששנו בדון פרובא' ואמרנו רובא'
 שנתער' באחרים כונסין אותו לביעה סנו מי שלקס' וכו' כונסין אותו לביעל'
 אלא שהכניסו בנתיים דין חייבי מיתות שנתערבו ע"כ ששנו רוגה שנתער'
 באחרים וע"כ ששנו כאן כיפה ספוא מיתה שאיכ' בקו הדין כשאר הדינין
 שנו נוגב את הקסום וחבירו שאף הן מיתתן שלא בקו הדין ע"כ הקבאין
 וענו כמו כן כהן שמתם בטומא' שאחריהם כמ"ל מפנין את מוחו כגוריון .
 וע"כ ששנו טמא שמתם שנו זר שמת' שנתלקו בו ע"כ ומכתי' א"כ פ' שר"ע
 מנה אותן מן הנחנקין ואחר אלו שנגשן חמור א"כ פי שאין נדונין כב' ד'

חידושי סנהדרין להר"ן פרק הנתננקין

רב

למעשה בשעשה תשוב' שלענין התשלומין לא עשה תשובה ופשה תשובה שוין הן כמו שחמרתו ולענין הכאה שאין בה ס' ולענין חיוב הכן באכ"ו הוא שיש לחלק בין עשה תשובה ללא עשה תשובה :

ע"ב ומה מכה

לחמר מיתה וכו' . אין לפרש דטעמא דמכ' שלא חיוב לחמר מית' משום דמן הסתם חי' מכה אכ"ו מחיים משת' דא"כ אף מקלל כמי קד' הדין אם לא ה' לכו רבוי מתקום אחר ולא הי' לרדף להביאו ממכה . אלא ודאי לפוס קראי הוא משמע בין מחיים בין לאחר מיתה לא מפני פכהכה בעינין שיהי' בה חבורה . ולאחר מיתה א"כ מ"ה על דרחין מכה לא חיוב בו . לאחר מיתה . וכיון שכן קשה היכי ילפינן מקלל ממכה דאין דנין אפסר אפסר א"כ מקלל . לאחר מיתה אפסר ומכה לאחר מית' א"כ דבעינן שיהא בה חבורה . לפיכך יש לפר' שמפני החומר' שהיא מכה ומתקלל שטעה בו שלא בעתך כעמך וזה דנין שיהי' לנו לחמר שלא יתחיי' מקלל לאחר מיתה א"כ ריבה בו הכתוב פסוקים שהיה לנו להשוותו למכה לגמרי וה' אמרי' במתני' חומר' מקלל במכה שהתקלל חי' לאחר מיתה מה שאין בן מכה אפ"פ שמקלל אפסר ומכה א"כ אכל מ"ה חומר' הוא שזה נמשך חיובו לאחר מיתה וזה חיוב נמשך . ומחי' דאמרי' לעיל ביוגא ליהרג שהיא חיוב על הכאה ואפ"פ שהיא בלאח' מית' שאין לני קורא בו במקוים שבעתך מ"ה לאחר שלמדנו על הקלה שהיא לאחר מיתה חוזרת הכאה ולומדת מקללה היכא דאפסר דאית בה חבורה כולא ליהרג דתרווייהו גמרי מהדדי דה"ל ק"ל . וקטנין השאה לקלה לענין עושה מעשה עמך . ושורו בישראל וכו' . פ' רש"י ז"ל שור שלטו שנגח או שרדו שנגח שלטו תם משלם חיי גוק ומועד נזק שלם . ואן דכותי תקן שור של ישראל שנג' שור של כותי פסו' זכור של כותי שנג' שור של ישראל בין תם בין מועד משל' כ"ס . ולא דקד' הרב ז"ל בדין הכותי דבדאי אמרינן כפ' שור שנגח דר"ה (דף לא ע"ג) ת"ר שור של ישראל שנגח שור של כותי פטור וזכור של כותי שנגח בלומר שור של כותי שנגח שור של ישראל דינו פטור של ישראל שנגח שור ישראל חבירו אבל לא מועד ככור של ישראל שנגח של כותי דכב"ג בין תם בין מועד פטור .

דף פ"א א"א

מונמלג בידו קאמריא . משמע תהא לכאור' דכי ימנא לא משמע פטר למנאי . אלא ונמנא בידו . וקשה דהא בתם' סוטה דרשינן כי ימנא חלל פטר למנאי . וי"ל דא"כ דכי ימנא משמע נמי פטר למנאי הלבך כי בתיב קרא כי ימנא ח"ס גובב חי דרשינן כרט למנאי היה בדין למעט הגב' ולומר פטר לגבב מנאי והא לא אפסר דאין בעינן למשוט דאם הגבב מנאי אכל הגב' דפטור אבל פסם כי כתיב כי ימנא חלל ראווי דדרוש פטר למנאי בלומ' אם החלל מנאי ויבינו דקאת' בגמ' אלא מונמלג בידו קאמרי' בלומר שכונמו למעט הגבב' אם היה מנאי בידו קודם הגבב' דכתיב משמע לישאל דקרא ונמנא עכשו בידו ולא מתחלה : איתמר' עידי גביה ועידי מכיר כנפס' שהוזמו חוקי' אמר' אין כהרגין וכו' . אמר' נהרגין וכו' . ודאי אם טעמ' דפלוגתייהו משום דבר ולא חיי דבר וכדשקלינן וטרדינן פרוש' שנתעין איכא לאקשויי אחאי קבית פלוגתייהו בעדי' טפו הוה להו למוקט בגב' נגמנו שהיא פטור שאין העדו' כלום אם הוא חגי דבר ודואי' שאם היה פטור גבב מפני פטור' הגב' דהיו עדות שאי' אחת וכול' להווי' שפיר איכא למית' דקט' פלוגתייהו בעיקר' דעילת' ואומילא מפטר הגבב' חזי' לחז' כדאית' לי' ולימר כדאי' לי' ואיכא למית' דחוקי' ור' יוחנן לא פרושו מילתייהו כלל פלוגתייהו במחי' ובעלי גמ' הוא דהוי' שברי' פלוגתייהו בדבר ולא חגי דבר אבל במסב' לא פליגי בהא מילתא כלל' לא עוקר' התחלוק' כב"ב' דוקא ולא בגבב' כלל' וכמו שפירש' לפנינו כס' ד' הלבך לא אקשו בגמ' לחומר' דמילתא בגי' בעדים ליפלוגי בגבב' גופי' דעדיפא מיני' אקשו למימר דא"כ פלוגתייהו ליהוי' בדבר ולא חגי דבר . כן תירץ הר"ז הלוי ז"ל . ואין נורד למירן זה דאפי' באמר פלוגתייהו בדבר ולא חגי דבר אכתי' אנטריכו למקט' פלוגתייהו בעדים דאי' בגב' עלמנו נהי' נוי' דחוקי' דאמר אינו נהרג ס' דבר ולא חגי דבר דמטעם זה אי' אחת מנרף עדותן מ"ה בדברי ר"ז . דאמר נהרג ליכא לאוכוחי מהבא דס' דבר ואפי' חגי דבר דאפסר דס' דהכא לאו חגי דבר הוא לא דבר שלם דנגבא לחודה קיימה ומכירה לחודה קיימה אלא דנגבא אחתלתא דמכיר' ונשינן כ"אן להרגו . וחי' אחת מונח' שיהו שנינן כהרגין לא משום דס' דבר ואפי' חגי דבר . ר' יוחנן כרבנן דאמרי' דבר ואפי' חגי דבר פי' דוקא ככה"ג ס' דבר ואפילו חגי דבר אבל אינה מודו בעיני' אומרים א' כנגבא ופגים אומרים א' בכרסה דלאו כלום קא חסדי' וטעמ' דמילתא משום שהיא חגי דבר גמור שאינו התחלת הדבר שהערה אחת אינה מתחלת בגדלו' כלל' כמו שחמרתו שם דהני' אמרו אכתי' קטני' היא והני' אמרו אכתי' קטנה היא ובדאית' התם . אבל כ"אן הגבב' התחלת החי' עדי' המכיר' כגון עידי חוקה שנחלקו ר' עקיבא ור' יוחנן . ואפי' דעית' זו של נגבא ושל מכירה שנחלקו בה חוקי' ור' יוחנן אינו לא שכתבו עדים אחר שנגב' ומכר' שכתב נחמיב מיתה וכל כתי' וכת' מעידה בו להרגו אכל

שמים אינו מחייב' שאין לך לחמר שטעה איסור כשהכניס עלמו לבית הספק שזה לטובת היתה כוננו לרפואת את חבירו . אבל כגון ודאי אין אומרים כן שאפסר לו לעשות ע"י אחר . והאחר ראויו לו ליכנס לבית הספק יותר מחנו מפני שאיסורו יותר קל אבל גבו אפסר שטעה בנטילת הקון ויחבול באכ"ו ויהיה שנגב' הנק' וכן כשבת אם היה בנטילת הקון שיכול לבא לידי איסור סקילה אסור ליטלו בשבת ולהמתין עד למחר . וזהו כוננו רש"י ז"ל בפירושו : שאן שמעת ליה מקלקל בחבורה חייב' . שמתן . והאי הא לא שמעינן ליה לר' שמעון בהדיא דאמר הכי בכלה שבת אלא דאיהו ס' ל' דמלאכה שאינה כריב' לגופה פטור עליה וא"כ לאחי' אינטרך למישרי מילה בשבת הא אינה לריבה לו לגוף הערל' אלא ודאי משום דס' דמקלקל בחבורה חייב' :

דף פ"א והאמר

רב ששת ביישו יסן ומת שהוא חייב אפי' שאינו מתבייש . כיון שיש בו בנות לבני המשפחה אף כאלו אפי' שהיא גברא קטילא יש בנות לבני המשפחה . ויש מוחקין אותה דאומרים דהך שמעמ' דר' ס' לא שמיע לן דאמר הכי בשום דוכתא אדרבה כפ' החובל (דף פ"ג) הוי כעיה ולא אישיטא ואין לחחוק גברא שהיא בכל הספרים משום הך קושיא דהא אשכחן בתלמודא מילתא דהוי' בעי' כחדא מסכתא ואישיטא במסכתא אחריית' כבדרים כפ' אין בין אדור' חיבעיה לן הלן כהני שלחין דיון או שלחין דרחמנא ויכנה ולא אישיטא התם וכפ' קדושין איפס' דשלוחי דרחמנא נכחו דאמרינן וי' איכא מידי דאין לא יבלינן למיעבד ואיכא עבדי . הכא נמי אפי' דכפ' החובל חיבעי' להו הכא ידעי' דאישיטא ליה לר' ס' . אבל הם גורסין וקאמר ר' ס' ביישו חייב . ומפרשי' דביוגא ליהרג קאמר ליה ר' ס' דאם ביישו חייב דלא חסיב ליה גברא קטילא . וקשה דהא בסמוך דאמרינן דאחר היינו טעמא דפטור משום ונשיא בעתך לא תאור וא"כ מ"ה דרב שפת דמחייב . ואפסר דרחוק דר' ס' מיירי בשעשה תשובה ואתא למימר שהחובל בו אינו מתחייב' אלא על הבושת דעל הכון ועל השבת ועל הפרוי' אינו חיי' כיון דלקטלא קא חיל' לא על הבשת וה"ה על הלער' אם יש סם כער' הראו' לתשלומין אלא דנקיט בעט' משום דחסיב טי' . ואין נורד לכך דלא דאכרינן בגמ' עיני' עושה מעט' עמך אלא לאחר שהעמידוהו בהכאה שאין בה שיה פרושה דבהיה' גוונא הוא דארכרינן עושה ועשה עמך מפני שאין בה תשלומין ולא אמרינן דלכי טויה אלא לכבוד האדם כענין בקלה' ולפיכך כשאינו עושה מעשה עמך לא חיוב תשלומין שחמנו הוא חייב ומפני שאינו עושה מעשה עמך לא חומר לנו מחובו . וכן מלי' דדרשינן מבעתך במקוים שבעתך למעוטי היובל ליהרג אינו ענין כמו כן אלא לאחר שהעמידוהו בהכאה שאין בה שיה פרוט' אבל כשיה בה תשלומין חייב ויבינו דרב שפת לפי זאת הגרסה שגורסין ביישו יסן חייב דמיירי' כיוגא ליהרג ואף לגרסת הספרים שגורסין ביישו יסן ומת חייב כך הוא שמתין היסן למדנו לזה היובל ליהרג שיהיה חייב עליו ולא כפטור אותו לא חרון עושה מעשה עמך ולא חרון חקויים שבעתך : אי רבבי' גבו נמי כדאמר דב פנחס בשעשה תשובה כפ' וכו' . בלומר שאם לא עשה תשובה לא קריבא ביה בעתך ואפילו כשאין מוסרינן בו לגלות דלאו מנאי איכא אפי' אם הכה לאכ"ו פטור ואין ל"ל במקום מזה בשליחות כ"ד שטעה שליח להלקותו . אבל אם עשה תשובה וכל גבו ונכחו וקללו חייב אבל אחר שהכהו וקללו אפי' שטעה תשובה פטור ממלקות ומיירי' בהכאה שאין בה ס' ומתוס' קלה' ליכא דבעינן חקויים שבעתך אבל לגבו אינו אפילו לאחר מיתה חייב אם קללו וכשהכהו נמי מחייב אפי' דלוי' למיתה דהוי' הוא עדיין חייב ומקוים ביה שפיר מכה שיש בה חבורה . והשתא דס' לקיומה לברייתא איכא דר' ס' מוקמינן לה ברייתא' כשאין מוסרינן בו לגלות והגבו וקללו שלא כגלות כ"ד אבל במסכתין בו לגלות והגבו כגלות כ"ד אחר שיש בהכא' זו מניה אפי' שטעה אכ"ו תשוב' מותר הכן להכות לאכ"ו ולקללו דאפי' דחיי' לכבודו מ"ה כבוד אכ"ו גרחה מפני כבוד שמים . אבל מ"ה במסב' לא ק"ל כ"כ שפת אלא אף במקו' מלוא חין הכן נפש' שלוח' לאכ"ו להכותו ולקללו כיון שטעה תשוב' חזק מחייבת וכדאיתא בגמ' משום דכתיב לא תחמול ולא תכסה עליו . אבל בשלא עשה תשוב' הכל מותר דלא קריבא ב' ונשיא בעתך לא תאור וכיון דבקלה' פטור ה"ה להכאה דמקשינן הכאה לקלה' כסתם מחי' דלא קמני' חומר' ממכה ומתקלל סתמ' עשה בו שלא בעתך כבעתך מה ס' במקלל שמעו דתרווייהו שוו' אהדדי . ופי' מיהו ובי בעינן עשיקרא' בן מהו שטעה שליח לאכ"ו להכותו ולקללו בשעשה תשובה הית' השאלה שיש עליו מנות כבוד אב ואם וקא בעי' אי נדהא כבוד אביו לגבי כבוד שמים אם לא . ומאי דמחדישין לכסוף בשעשה תשובה אינו חידוש לענין השאלה לא לענין הברייתא' של יוגא ליהרג לאחר שהעמידוהו בהכאה שאין בה ס' שהוכרכו לכך משו' קושיא דעושה מעט' עמך שותת' ל' כהית' אף בהכא' שיש בה ס' והי' אחר פטור במסכתין בו לגלות או מ' בשמין מוסרינן משום גברא קטילא אין לרדף

חרושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק הנחנקין

ואתמורה וחד או על התורה שחזר הגבנה ומתא לא נפקא מינה מידי
לגבי גבב לענין חיוב מיתה שמת כגבנה ומתא הוא נהרג אבל לענין
העדים נפקא מינה אם נהרגו עידי הגבנה אם לאו וחוה שנחלקו בעידי
הגבנה ומפני שחזר הענין יונא להם המחלוקות לענין מלקות כחלקו
במלקות לענין העדים דה' יוחנן דאמר נהרגין ס"ל דלוי לוקין וחוקיה
ס"ל אין נהרגין ולוקין . וודאי שאף מלקות הגבב בכלל מחלוקות זה לא
דנקט כולה מילתא בעדים . והר"ן הלוי ז"ל דוחה פקושיא זו אחרי לא
פלגו בגבב עגמו חי לקי חי לא לקי משום דהא דפלגו בעדים משום
דרכותא אשמעינן בעדים מפני שהם ראויים ללקות מלאו שהם כמו בעדי
של בן גרושה וכן הלכה . והא לא מחזור דהא בגמרא מילתא חיוב מלקות
העדים מחיוב הגב' עגמו דלמריק ואי חיוב לא לקי חיבה היכי לקי . זו
היא השטה הגבוה' שכתב הר"ן דוד ז"ל מפי הרמב"ן ז"ל : ומחלוקת
בין סורר ומורה שנים אומרים בפנינו גבב ושנים אומרים בפנינו אבל
פי' דלא תימא בעידי גבב של בן סורר ומורה הכל מודים שהגבנה
לעגמה היא' עומדת לחייב אותו ממון דליתיה דכי היכי דפלגו לענין מלקו'
בגבנה ככפם אם הויא התחלה לחיוב מיתה ופסור מן המלקות חף בגבנה
של בן סורר ומורה כך הם מלוקים אם היא התחלה לחיוב המיתה שאינו
חיוב חלה בגבנה ואכל ואינו נחמייב ממון על הגבנה והא חלה אביי
לאשמעינן :

רפ פט"א דבר זו הלכה

י"א אם סבין גבה נכדה ששע"פ שאינו חונק על דבר הכתוב בתורה חלה
בהל' למ' יעשה וכן ממרח' וכיון שכן משמע ודאי שאינו נעשה וכן ממרח'
על דבר שהוא מדברי סופרים ר"ל מתקנת חכמים כגון מה שחננו לסיב
מלת תורה שא"כ למה ליה לרבווי' מחדר הלכה למשה מסיני לרבות
מקנת דרבנן מדבר וכ"ס הל' למ' . ולעבור על דברי סופרים דלמריק
כתמי' היינו דוקא על הלל' כדלמריק חמש טוטפת שבתפילין ודלמי'
הלכה למשה ומסיני היא טוטפת חלה דרבנן עשו רמו כטט ככתפי ופת
באפריקי וכדלמריק בריס מכלילת' ור' שמעון נמי דקאמר דלמי' על
דקדוק אחד מקברי סופרים שנעשה וכן ממרח' אינו ר"ל דקדוק דרבנן
אלא דבר ה' הגלמוד מקו' לו מנ' ש' או מחמת מהי'ג מדות שהמור נדרשת
בהם דהא הוי מדלוריימא ממה והמדרש הוי מדרבנן ור"ל לדבר דלמרי'
בפ' חלק אפילו אמר על התור' מסיני חון מלקדוק זה חון מנ' ס' זו וזו
בי דבר י"א בזה חלמא דקדוק נאמר על דבר תור' כגלמוד באמת מהי'ג
מדות שהתורה נדרשת בהן . שלא כדברי הרמב"ם ז"ל שסובר דלמי' על
במות דרבנן ומה שחדשו בחכמה ונגלה נעשה וכן ממרח' דל' לפ'ו
מאי דכתיב בקרא דוקן ממרח' שמתר' לעשות ככל אשר יורוך ולא תסור
מן דבר אשר יגידוך וכי' חיבה לאו ועשה וז"ל ככל אשר יורוך דרבנן
חיבה לאו ועשה ולמה הקלו נדבר' של דריהם שספיקו לקולא והרי תור'
שלימה היא . והע"ז דאיכא ליתמר בה' דמשיקרא כי תקנו חכמים
תקנותיהם תקטם על מנת כך שנגד לקולא' מ"מ לא משמע הכי מדלמרי'
בפ' כירה היא מאן דעבר דרבנן שדי למקרייה עברינא כחון פי' היא
מלא וכו' . אם הוא עובר על עשה ועל לא תעשה שבתורה אין לך עברינא
גדול מזה . ולא תיקשי' לך בנמי' דלמריק בעלמא היכן נזנח מלא תסור
דמשמע לכאורה דמדלוריימא הוא דהיא אסתמכת בעלמא הוא דהכי
איכא כפר' מי שמתו מכדי כל ילידי דרבנן אללא דלא תסור אסתמינהו
אלמא דאסתמכת נינהו כלומי' שאחר שבכחוס מסורן לחכמים נקבלת
התורה ובפירושה כמו כן יש לשמוע להם בהם שהם מתקטים לעשו סייג
לתורה . ורמי' עוד דלפלגי' בגמרא על מאי דלמריק היכן נזנח הד'
אמר מלא תסור וחד אמר משאל' חביך ויגדך אלמא דליקן תורה ממש לא
שהאדם חיוב להסתגב בקטנותיהם וכדלמריקן כימות גבי שניות לערי'
ושמרתם את שמרתיו עשו שמרתם למשמרתיו לא שיאה הדבר תורה .
זו היא שיטת הרמב"ן ז"ל וימר דבריו הם בספר התלות וס' הקטם
קושיות רבות נגד סברות הרמב"ם ז"ל : ר' יהודה אומר על דבר
שעיקרו מדברי מורה ופירושו דר' ס' . לכאורה משמע דר' יהודה נא
למעט דבברי ר"ת דלפילו דבדר' שודונו כרת ושגנתו חטאת אינו חיוב לא
על דבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מד' ס' וכן אין גריך שיאה וזונו
כרת ושגנתו חטאת שהרי אמרו לפנינו ואנו אין לנו חלה תפילין וחליבת
דר' יהודה וא"כ כגלמוד לומר דבריימא לעיל דרבינן כי יפלא ולקמן
נמי דמתרגמינן ליה אליבא דר' ת' ור"ת דוקא היא ולא ר' יהודה . וה"ס
קשיא למאי דריס ר' יהודה בוליה קרא דכי יפלא וגו' שאחר שאין לנו לא
תפילין קרא דבין דם לבין דין לדין בין גבב לנגע דברי ריבוי בשעריך
למאי דרבינן ליה . ובתוספ' דתקו ודמרי' דר' יהודה הנהו קראי' לא
מוקיים ליה בוקן ממרח' שיאה חיוב על כולן . אלא שמונה היא לשמוע להן
ככל אותן דייקן סבולין כל מלות שבתורה אבל בחיוב וכן ממרח' כתיב
ע"פ התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יגידוך כך תעשה ולא תסור וגו'
והאיש אשר יעשה בודון וכו' לומר שלא חיוב הכתוב חלה עד דלמי' תורה
ויורוך

אכל עידי גבב שכלו קודם שמכר' ודאי ליכא למיתר דנהרגין דהשתא
ודאי לא לוקטלא קח אתודי יומר דמויבין : וטורח' חוקיה בעדים
האחרונים של בן סורר ומורה . כלומר שכל טעמו של חוקיה אינו חלה
משום דבר ולא חיי עידי המכירה שניהן בחי' להרגו שמכח שניהן הוא
מפני שעידי גבב ועידי המכירה שניהן לא עש עידי המכירה שאין מחייבין
אותו לעגמו לא מחון ולא מלקות . אבל בעדים של בן סורר ומורה אע"פ
האראשונים והאחרונים גריבין למיתמו כדלמריק לעיל זיה שלקו בפניכם
ת"מ הראשונים עושין כל ענין לעגמו שמחייבין לו מלקות וכיון שהם אין
גריבין לעדים האחרונים אין זה חיי דבר לא דבר לענין שאמרו בפ' מרובה
בשנים אומרים קדם ושנים אומרים בעל דלע"ז דעידי ביאה וכו' דבר
הוא והענין הוא שאחר שהראשונים עשו דבר לעגמו החיוב כאלו כא על
האחרונים שעליהם חייבה התורה בנפלי' סי'י' אותו המעשה קודם כמו
ביאה שלאחר קידושין :

ע"ב מתקופה

בכחו . פי' השתא דלדיקן דפלוגתא דחוקיה ור' יוחנן לאו דבדר
ולא חיי דבר פלגי' דה"ג אית לן למיתר בעידי גבב דלא נרביי לעידי
מכירה משום דעידי גבב גומריין את עדותן לענין המלקות . משום
דקס"ג סבובב את הנפש משעת גבב הוא לוקה שעידי על לא תגנוב .
וכ"ס דקסדר חוקיה דלא לקי . פי' משום דאיכא לספוקי כזה המלקות
בתשמיש' דקרא דלמרי' וגונב איס ומכרו'כו' מ"ס לומר שכונת התורה
לחיוב מיתה על שני המעשים שאם יגנוב וימכור שיאה חיוב על שניהם
מיתה והלאו של לא תגנוב הוא אזהרה למיתת כ"ד ואין לוקין עליו וזהו
דעת האומר שאין בו מלקות . ומ"ג לוקה ס"ל שלא על הגבנה ועל
המכירה הוא נהרג . חלה על המכירה שלאחר הגבנה אבל הגבב לאורה
קאי וכן מיתה חלה גומרת היא למלקות וכך הוא משמעות הכתוב
וגונב איס אם מכרו' ח"כ מות יומת . וכזה מילתא פלגי' חוקיה ור'
יוחנן בלוקין והיא הנהגת לחלוק ביניהם אם נהרגין אם לאו דלפוס רל
שפא פלוגתייהו היא בעידי גבב בלמוד דבעידי מיתה כ"ע לא פלגי'
דלמריקן ובעגמא דחוקי' דאין נהרגין משום דנגב' לחודה קיימה לחייבם
מלקות ומן האשם הוא הם פטורים ממותה דמנו אומרי' להלקותו באנו
ושמיהו דר' יוחנן דלמרי' נהרגין משום דנגב' אתמלתא דמכירה היא
שעל שניהם הוא חיוב מיתה ואין על הגבנה לבדה חיוב של כלום ומשום
ה"ק דאין לוקין . תפליים לחוקיה הוא דלמרי' לוקין מדלמרי' חוקיה אין
גריבין . אין להכרח מדברי חוקיה עגמו שאפשר לומר שאין נהרגין
ואין לוקין משום חיי דבר הוא שאין עידי גבב בחי' למלקות לא להתחיל
בו חיוב המית' והיא הנהגת שאין לוקין שאין מחייבין אותו מלקות .

אבל השבחה הוא מדברי ר' יוחנן דלמרי' נהרגין דבאן שהן נהרגין ודאי
אין לוקין בלמפרס ואולי וז"ל למיתר תפליים דר' יוחנן דלמרי' אין
לוקין ומינה לחוקיה ס"ל לוקין חלה שלפי שהיו עסקין בדברי חוקיה
לכבריה שהיו סבר' שלוקין התחילו בדברי חוקיה שהוא סבור' שלוקין אבל
העובב' היא מר' יוחנן משום דה"ל לאו שניתן לאזהר מית' כ"ד ואין לוקין
עליו . ואי חיבה לא לקי חיבה וכו' לקי . פי' לאו למיתר דכל היכא דלוקין
לא לקי חיבכו' לא לקי דהא אם לעידי שנים שהוא בן גרושה או בן חלושה
והזנוזו אינהו לקי וחיבה לא לקי חלה הבונה לומר דבין שקאמר ר' יוחנן
על עידי הגבנה שאין נהרגין הרי למלצו דעתו דנגב' אתמלתא דמכירה
היא שעל שניהם הוא נהרג ואין חיוב מלקות על הגבנה משום לא תגנוב
דהוי ליה לאו שניתן לאזהר מיתת כ"ד ואין לוקין עליו וחי חיבה לא לקי
חיבה היכי לקי שאף הם בני מיתה הם על עדות הגבנה מחמת שיש בה
חיוב מיתה שאחר שאין המלקות בעדותן מלאו של לא תגנוב לפי שהוא
ניתן לאזהר מיתת כ"ד א"כ אתמלתא דמכירה הם ואפילו אם עידי
הגבנה חילם בני מיתה כגון שלא בלא עמהם עידי מכירה אפ"ה אינן
לוקין דבין דנגב' אתמלתא דמכירה היא הרי לא הועיל עדותן כלום
ואינו כפי שילקו בו דלע"ז דלמריקן בעדים וזמנין שהן לוקין בעדות
של בן גרושה או בן חלו' והו' כשהעידי עדות של כלום אבל חלו' לא . טירו
עדות של כלום דנגב' כלא מכירה לאו כלום היא למ' דנגב' אתמלתא
דמכירה היא . והרי זה הכרח נמור דר' יוחנן דלמרי' נהרגין הוא דלמרי'
אין לוקין ומר' יוחנן דלמרי' אין לוקין חוקי' הוא דלמרי' לוקין וכיון דס"ל
לוקין א"ל לומר בעידי מכירה שלא יהו נהרגין דבין דעידי גבב לא
לריכי לעידי מכירה עדותן עדות שלימה כענין עדים האחרונים של בן
סורר ומורה וכדפרישנא חלה ודאי בשאחר חוקיה אין נהרגין על עידי
גבנה דוקא הוא אומר מפני שאין חיוב מיתה עליה חלה על המכירה
שאחר בגבנה הוא החיי' וחינו דלמרי' לטעמיה דחוקי' גבב' לחוד קיימא
ומכיר' לחוד קיימ' וכדפרישנא לעיל . ומעשה נסתלקה הקושיא : הקשיא
למ' הלכה דלמרי' בעדים לפלגו בגבב עגמו אם לוקה או אינו לוקה לפי
כספר ביד שני שהמלקות חלו' בתשמיש הכתוב אם חיוב מיתה על הגבנה

חדושי סנהדרין להר"ן וזל פרק הנחנקין

לג

וירוד כדדברי ר' יהודה . וזה אינו מחזור שכל הפרשה כלין זקן ממרא
 היא . וטור קשה היאך נאמר לדברי ר' יהודה . שלא חייב הכתוב מיתה
 במחלוקת זקן ממרא אלא בתפילין בלבד . ועוד דאמרינן לקמן על זקן
 ממרא אין מוחלין לו כדי שלא ירבו מחלוקת בישראל והיאך ירבו מחלוקת
 בענין תפילין בלבד . ועוד דא"כ דר' יהודה כח למעט בדר"מ א"כ
 משמע דר"מ לא כתיב עיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים אלא
 בכל דבר שיהא זדונו כרת ושגגתו חטאת חייב ואפילו היה הדבר מפורש
 בתורה והא ליתא לדבר מפורש בתורה וזל קרי כי רב הוא ולא סייק ביה
 דבר של הרעה וכדאיתא במס' סו"ט ואין בו חיוב לזקן ממרא ומשנה
 שלמה שנינו חומר בדברי סופרים מדברי תורה האומר אין תפילין מן
 התורה פטור ודאי דהך רישא ד"ה ה"ה ה"ה החומר שיש בדברי סופרי
 מדברי תורה אע"פ דסיפא דמתניתין לאו ד"ה ה"ה ה"ה ה"ה חמש טוטפת
 שבתפילין . והדרך המחזור בזה שנאמר דר' יהודה לרבותא על דברי
 ר"מ לומר שלא דבר שזדונו כרת בלבד הוא חייב אלא על כל דבר שעיקרו
 מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים בין סיה' הדבר ההוא בכרת או
 בלאו או אפילו בטעם והכי דמתניתין לאו ד"ה ה"ה ה"ה ה"ה חמש טוטפת
 מד"ה ופירושו מד"ה דלאו כח למעט היה לו לומר אינו חייב אלא על
 דבר שעיקרו מד"ה וכו' ולפי שהוא מרבה כל דבר אמרינן לקמן ואינו אין
 לנו אלא תפילין וחליבא דר' יהודה כלומר דלא כתיב זדונו כרת ושגגתו
 חטאת דוקא דאפילו בחייבי עשה ומתעשרין לקמן שבעין סיה' בו כדי
 לתפילין למעטוי שאר חייבי עשה וכדפרישנן לקמן שבעין סיה' בו כדי
 להוסיף ואם הוסיף גורע . שאם הורה על חייבי עשה בחיוב גדול יותר
 שפטור מנינו או מתפילין או בחיוב מלות עשה בכ"כ ודאי הוי פטור
 דכח ואל תעשה הוא וכן בענין טוהר לעשות אלא כשמועה להניח חת
 בתים בתפילין הוא עשה מנעשה לעבור על ד"ה . ופי' שיהא וו דר' יהודה
 מרבה כל דבר במאי פליגי עליה ר' שמעון דאמר דאפילו דקדוק אחד
 מד"ה דאין לפרש דר"ה מרבה אפילו דבר שהוא מדרכין דהא כתיבא
 לשל דכולהו מודו דכאסור דרבנן ותקטעיהם לית בהו דין זקן ממרא
 דאין ר"ה היינו דבר הגלגל כח מר"ה ג' מדות וכדאמרינן בפ' חלק אפילו
 אחת כל התורה כולה מסיני חוץ מדקדוק זה חוץ מג"ש וז' עליו הכתוב
 אומר כי דבר י"ג בזה . והכי מוכח בהדיא בספרי דאמרינן בנח' דסתם
 סופריה' שמעון ואמרינן התם על דברי תורה חייב ואינו חיי' על דברי
 סופריה' כלומר על מה שהאין מן התורה כהלכה למעט מסיני הוא חייב
 מיתה משום זקן ממרא ואינו חיי' ל דבר שהוא מדרכין דהיינו דברי
 סופריה' דאין לפרש דברי סופריה' דהתם הל"ה דכ"ע סברי הלכ' למשה
 מסיני היינו דברי תורה . וא"כ ספיר מוכחין מהתם דר' שמעון ס"ל
 דאין חייב על איסורין דרבנן וכיון שכן במאי פליגי ר"ה דאין לומר דנח'
 כמתוב בתורה מיקרי זקן לדבריו דז"ל קרי בו רב הוא כדאיתא בהדיא
 בהריות . לפיכך נראה דר"ה ס"ל דלא בעינן עיקרו מדברי תורה
 ופירושו מד"ה אלא אע"פ שהמנהג כולה היא כהא מדקדוק סופריה' בעינן
 בתו שאין לה עיקר כמתוב כלל מחיי' עליה ועל כל כוונת בה אע"פ שלא
 יהיה דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת וכדכד שיהיה דבר של ארצה סיה'
 מורה לעשות . ור' יהודה אינו מחייב אלא כשהמנהג עיקרה מפורש
 בתורה ופירושה מד"ה כענין בתפילין ורוב המנות כך הם כמו נדה
 שעיקרה בתורה ופירושה ידוע מדברי סופריה' כי א"י יום שנין נדה לנד'
 ומתעשר אשכנז דר' יהודה מתעשר מדברי ר"ה מ בענין זה דר"ה בכל קרב
 שזדונו כרת ויהא חייב אף על פי שהכל מד"ה ולא יהיה העיקר מפורש
 בתורה כגון בתו מחלוקתו שמתרבו לר' יהודה לא יתחייב על שיהיה
 העיקר מפורש בתורה וכדאמר בהדיא עד דאיכא תורה וירודך משמע
 דלמטוטי קאתי והא דאמרן לעיל בפשיטות הדבר שהוא מדרכין אין בו
 חיוב לזקן ממרא היינו דוקא דבר דרבנן בעלמא אסור או מותר .
 אבל אסור של דבריהם שיבא לכסוף לדי אסור מורה ואף יהיה בו חיו'
 כרת אס ככה"כ איכא חיובא לזקן ממרא או לא בא לריבא עינא כגון
 שקדש אדם את האשה בחתן בשעה ששית שאסור בהנאה מדבריהם אחר
 בשאר איסורי הנאה מדבריהם דק"ל דאין חוששין לקדושו ובה אחר
 וקדישה קדושין אחרים שלדברי חכמים נוקדשת לשני ואסורה לראשון
 אסור כרת ובה הוקן והתירה לראשון מפני שלא ראה שיהא אותו דבר
 קדש בו אסור בהנאה מדבריהם אס נאמר מאחר שאין המחלוקת לעקור
 דבר דלאורייתא אלא מדרכין פטור או לאמר שמאחר שעבשו חולקין
 באיסור דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת יהא חייב . ולדעת
 הרמב"ן ז"ל פטור ולדעת הרמב"ם ז"ל חייב וכמו שהאר"ך הרמב"ם ז"ל
 כפ' הכתוב יעוין ס' . והא דאמרן גמי לעיל דחייבא דזקן ליתיה אלא
 עד סוירה לעשות דבר התבאר בנח' דאמרינן גמי עבור חדשים דאי לא
 גיבא קא שרי חתן בפסח ולהאי גיבא גמי קא שרי חתן בפסח מדקא
 אמרינן בהך לישנא ש"ה דוקן לא מייחייב אלא בהוראה של התיר דאלו
 מורה לאיסור אינו מורה לעשות אלא שלא לעשות והכי איתא בהדיא
 בריש הריות דאמרינן אין חייבין עד שיאמרו אליהם ב"ד פותרים אדם

ורב דימי מהלדעא אחר עד שיאמרו להם מותרים אדם לעשות מ"ט
 לפי שלא נגמרה הוראה אחר חביי אף אכן כמי מנינא הורה לעשות חייב
 הרי שהם לומדים מוקן ממרא להרוי כ"ד שאין חייבין עד שירוד לעשות
 והתמה מהרמב"ם שכתב בפ"ה מה' ממרים שדבר שזדונו כרת ושגגתו
 חטאת חייב בין סיה' אסורים . והוא מתיר בין סיה' הם מתירין והוא
 אסור . אלא שגראה שאין זה עליו קושיא כלל בדפדפוקים הקודמים לזה
 כתב הרב ז"ל עד שירוד לעשות והאי דקאמר בין סיה' הם מתירין והוא
 אסור מייירי בהנהגו גוויי דמתפרשי בנח' דאי להאי גיבא קא שרי וכו' .
 ובכולהו איכא למימר דאי להאי גיבא שרי וכו' ובעשה מעשה על פיו .
 ולענין אס הוקן הוה מחיי' על עגמו בענין שהא אסור והכחמי האחר'
 מפדרין . ואמר הרמב"ן ז"ל שאם קודם שגמרו דבריו לפנינו שפיר
 מלי להחמיר לעגמו אבל אם אחר שגמרו דבריו לפנינו ובטלו דבריו הן
 מתירין הענין ההוא אסור לו לנהוג איסור בעגמו והכי מוכח במסכת
 הריות ופירושו : אינו חייב אלא על דבר שעיקרו מד"ה ופירושו
 מד"ה . והכי ק"ל דר"ה ור' יהודה הלכה כר' יהודה וכן פסק הרמב"ם
 ז"ל . וכבר פירשנו דר' יהודה מודה גמי בכל דבר שזדונו כרת ושגגתו
 חטאת חייב כל היבא דאיכא פסוקי ויפלא וגו' אלא דכלשן הזה ממש כל שאר
 דמפרש בגמרא בפסוקי ויפלא וגו' אלא דכלשן הזה ממש כל שאר
 הוראות מחייבי עשה ואין לנו אלא תפילין בלחוד משום דלא מחייב אלא
 בדבר שנעשית המנהג כראוי ויש בו כדי להוסיף ואם הוסיף גורע כמו
 טוהר הוקן להוסיף פרשה אחת על הד' פרשות שבתפילין שעבשו הוא
 מורה לעשות ולהניח תפילין אלו והתניח עובר משום כל מוסיף גורע
 שאינו מקיים המנהג מה שאין כן בלול וזניית וכדמפרש ואולי . ואומעט
 גמי כהן המוסיף ברכה א' משלו כגון יוסף י"ג עליבם ככס אף פעמי'
 שאע"פ שזוכר משום כל מוסיף כדאיתא בפ' ראוהו ב"ד (דף כ"ה ע"ב) מ"ה
 הוקן פטור משום שהוא מורה לעבור על ד"ה בלחוד דאין כאן ז' מדברי
 סופרים דכתיב כה מתרכו בלשן הזה :

דף פח ע"ב והא איכא

לולב דעיקרו מד"ה ופירושו
 מד"ה . יש מפרשים דפירושו
 מדברי סופרים היינו מלין המינין כגון ג' הדסים ושתי ערבות ולולב א'
 ואחרת א' ויש בו כדי להוסיף ואם הוסיף יותר על ג' הדסים ושתי
 ערבות הרי הוא גורע דמינין זה לעכב הוא . ואע"פ דאין מוסיפין על
 הדסים ועל הערבה היינו משום דק"ל לולב אין נריך אגד והאי לחודא
 קאי . והאי לחודא קאי וכדאמרינן בסמוך . והא דאמרינן בריש לולב
 הגזול דלא ליימי מינא אחרינא אע"פ דק"ל ללולב אין נריך אגד היינו
 דוקא במוסיף מין אחר ויהיו חמשה מינין בלולב וכי היבא דלא ליתו
 למיסרך אסרו אלא לרבות במינין עלמין אין לנו איסור כהן . ואפשר
 לפרש דפירושו מדברי סופרים היינו לפרש מה הן המינין עלמין שנתם
 תורה ליטמן שפכולן יש לטעות במינין אחרים כדאקש' התם (דף ל"ב)
 ואימא חרותא ואימא פלפלין ובהדס איכא גמי למיטעי דען עבות הוי
 דקא חלו טרפי תרי וחד ועברכי נחל גמי איכא למיטעי אי הוי אותה
 שעלה שלו עגול ופיה דומה למסך ויש בו כדי להוסיף משאר המינין ואם
 הוסיף עליהם גורע כדאמרינן התם ד' מינין שבלולב אין פוחתין עליהם
 ואין מוסיפין עליהם אלא באותו המינים שנתו חכמים יש להם שיעור
 למטה ואין להם שיעור למעלה . וכן מה שהקשו מנינין הוא ודאי על
 חשבון החוטיין שהם בחין מדרשא גדיל שנים גדילים ארבע שהוא מדברי
 סופרים ואע"פ דאמרינן במנחות (דף ח"ה ע"ב) כאן בטלית כח ארבע'
 חוטיין כאן בטלית כח שמתה חוטיין היינו דהתם איכא דרריס ארבעה
 ואיכא מאן דרריס שמתה מיהו לכ"ע מי שמוסיף יותר מדרשת ארבעה
 איכא משום כל מוסיף ענין דק"ל דקשר עליון דלאורייתא ולדין דק"ל
 קימי תיובתא לרש"י ז"ל ולהרמב"ם ז"ל דפסקו התם במנחות בהקמתן
 דבה דבריהם החוטים לא מפסדי הטיית ואפשר לי לפרך לדבריהם דלעיל
 כרבי החוטיין לא מופסל הליכתן אן ח' אשורה וכלכ' שיהיו מהמינין הראוי
 להיות סן גמרא או מפשמים אבל אם היו החוטיין במנינים . הראוי גמרא
 או מפשמי' והוסיף עמה' חוטי קבנאו מין אחר ככה"כ מופסל וכה"כ ז'
 מיירי הכא דאיכא משום כל מוסיף : איי חוטיין גמרא לן דלולב נריך אגד
 גרוע וטמא הוא . איכא למידק ואי גרוע וטמא הוא למע אינו מחייב
 הוקן שהרי מורה לעשות דבר של איסור שויספיה' מיטע ועוברי משו'
 כל מוסיף ואע"פ שהלולב גרוע וטמא ופסול ומחללתו מה בכך . והרא"ב
 ז"ל דחק בזה שלא למעט חיובו של זקן ממרא אחריו כן אלא לומר שח' ה' ה' ה'
 אין הענין כמו שאמרו שיש בו כדי להוסיף . ואם הוסיף גורע שזה אינו
 גורע ואותו לאחר שהוא כשר אלא גרוע וטמא . וזה חינו כגון שח' ה' ה'
 מה שאמרו שאינו חייב אלא על תפילין שאם הוסיף גורע אינו חייב
 שהרי כמו כן הוא חייב על הלולב שהוא גרוע וטמא . לה"ל לולב נריך
 אגד . והנכונן כזה דמאי דאמרינן גרוע וטמא הוא לומר שאינו חייב
 עליו

לולב דעיקרו מד"ה ופירושו
 מד"ה . יש מפרשים דפירושו
 מדברי סופרים היינו מלין המינין כגון ג' הדסים ושתי ערבות ולולב א'
 ואחרת א' ויש בו כדי להוסיף ואם הוסיף יותר על ג' הדסים ושתי
 ערבות הרי הוא גורע דמינין זה לעכב הוא . ואע"פ דאין מוסיפין על
 הדסים ועל הערבה היינו משום דק"ל לולב אין נריך אגד והאי לחודא
 קאי . והאי לחודא קאי וכדאמרינן בסמוך . והא דאמרינן בריש לולב
 הגזול דלא ליימי מינא אחרינא אע"פ דק"ל ללולב אין נריך אגד היינו
 דוקא במוסיף מין אחר ויהיו חמשה מינין בלולב וכי היבא דלא ליתו
 למיסרך אסרו אלא לרבות במינין עלמין אין לנו איסור כהן . ואפשר
 לפרש דפירושו מדברי סופרים היינו לפרש מה הן המינין עלמין שנתם
 תורה ליטמן שפכולן יש לטעות במינין אחרים כדאקש' התם (דף ל"ב)
 ואימא חרותא ואימא פלפלין ובהדס איכא גמי למיטעי דען עבות הוי
 דקא חלו טרפי תרי וחד ועברכי נחל גמי איכא למיטעי אי הוי אותה
 שעלה שלו עגול ופיה דומה למסך ויש בו כדי להוסיף משאר המינין ואם
 הוסיף עליהם גורע כדאמרינן התם ד' מינין שבלולב אין פוחתין עליהם
 ואין מוסיפין עליהם אלא באותו המינים שנתו חכמים יש להם שיעור
 למטה ואין להם שיעור למעלה . וכן מה שהקשו מנינין הוא ודאי על
 חשבון החוטיין שהם בחין מדרשא גדיל שנים גדילים ארבע שהוא מדברי
 סופרים ואע"פ דאמרינן במנחות (דף ח"ה ע"ב) כאן בטלית כח ארבע'
 חוטיין כאן בטלית כח שמתה חוטיין היינו דהתם איכא דרריס ארבעה
 ואיכא מאן דרריס שמתה מיהו לכ"ע מי שמוסיף יותר מדרשת ארבעה
 איכא משום כל מוסיף ענין דק"ל דקשר עליון דלאורייתא ולדין דק"ל
 קימי תיובתא לרש"י ז"ל ולהרמב"ם ז"ל דפסקו התם במנחות בהקמתן
 דבה דבריהם החוטים לא מפסדי הטיית ואפשר לי לפרך לדבריהם דלעיל
 כרבי החוטיין לא מופסל הליכתן אן ח' אשורה וכלכ' שיהיו מהמינין הראוי
 להיות סן גמרא או מפשמים אבל אם היו החוטיין במנינים . הראוי גמרא
 או מפשמי' והוסיף עמה' חוטי קבנאו מין אחר ככה"כ מופסל וכה"כ ז'
 מיירי הכא דאיכא משום כל מוסיף : איי חוטיין גמרא לן דלולב נריך אגד
 גרוע וטמא הוא . איכא למידק ואי גרוע וטמא הוא למע אינו מחייב
 הוקן שהרי מורה לעשות דבר של איסור שויספיה' מיטע ועוברי משו'
 כל מוסיף ואע"פ שהלולב גרוע וטמא ופסול ומחללתו מה בכך . והרא"ב
 ז"ל דחק בזה שלא למעט חיובו של זקן ממרא אחריו כן אלא לומר שח' ה' ה'
 אין הענין כמו שאמרו שיש בו כדי להוסיף . ואם הוסיף גורע שזה אינו
 גורע ואותו לאחר שהוא כשר אלא גרוע וטמא . וזה חינו כגון שח' ה' ה'
 מה שאמרו שאינו חייב אלא על תפילין שאם הוסיף גורע אינו חייב
 שהרי כמו כן הוא חייב על הלולב שהוא גרוע וטמא . לה"ל לולב נריך
 אגד . והנכונן כזה דמאי דאמרינן גרוע וטמא הוא לומר שאינו חייב
 עליו

חדושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק הנתחנקן

עליו חסום כל תוסף עד כד פרו הוא שהגטל ביום א' של חג עקף של
זית או של רמון שחינו עובר תשום כל תוסף שאין לו לקסור דיוו שלא
ליטול זמנו וים אלא אותו הד' מינים בלבד שהגטלה היא חינה
הטיבה לכלום למנהו ולא לעבוד עליה וכן כשנטל את הלולב שיש בו ה'
מינין המגודה א' למ'ד לולב כדק' אגד הרי הוא גרוע מתחלתו ואין
כתיבתו אלא כענף של זית או של רמון שאמרו שאין כתיבתו כלום לא
למנהו ולא לעבוד עליו ובשורה הזקן מחרת עליה אין בהוראתו מעש'
של עבירה אלא של ואל תעשה שמוכע ממנו נטילה לולב כשר וחיוב תוסף
אין אלא כשהמנהו נגמרת מתחלתה ויזנא בה כדארי' וכשפיל האוספת
כפסלת כמו בהגתה הארבעה פרשיות וכשמוסף החמושות הוא מוסף
במנוחו וגורע אותה ונפוש בית חינון שאינו רואה את האור ובקמיתא
בסומו . וכ' בלולב בני אס' הול' מינין ואס' הוא אוגד בו המין
החמישי הרי הוא מוסף במכותו ואורע בה הא' ליתא דלמ'ד לולב כדק'
אגד כדק' הוא לקיים בו מנהג אנודה שאס' היו ג' מינין אגודים והוסף
לאגוד הרביעי עתה פסול שהרי זה לא קיים בהם מנהג אנודה אלא
דומה למעשה ולא מן העשוי שהאגד נעשה בג' מינין שלא כדארי' ואין
יולדו כי ידי אנודה ואף זה אס' עשה כן במין החמישי לא עשה ולא כלום .
וכ' ת' טהא מתיר ואוגד בתולה הרי הוא כלאוגד מתחלתו והוא גרוע
ועומד . כד פי' הראב"ד ז"ל . ויומר גרואה לפרש ולומר שלולב א"א
שמו נטל הלולב כשר ואחר כך הוסף טוב אינו גורע שכבר ינא ידי
כטיילה . וזה הוסף ואס' כ' נטל הרי הוא גרוע ועומד שאין קדימתו
באגד הד' מינין עושה כלום עד שעת נטילה אבל בתפלין שמלות כל
היום ראוי לומר שהוא גרוע במנוחו . ובתוספות אמרו שאין כל כך כיבר
המין האחד הנוסף בלול' ולא תוספת הנינית כמו תוספת הבית החמישי
בתפלין . וזה אינו מחוור . שא' דלמחרן לשל' כשפילת שאר המינין
שאין עובר עליהם אפילו במומו מפני שאין כטיילה כלום . תמה ממאי
דאמרין כהן עשולע לדוכן שאס' אחר הרביעי מוסף ברכה א' שהוא עובר
מאס' כל תוסף ואמרין עתמא משום דאי תמרמי ליה בגורא אחרונה
אמריה הוא ואחרי לא אחרין שאין אותה הברכה כלום כדאמר' כטיילת
שאר המינין וז"ל דגבי ברכה ודאי ברכה היא ורחמנא אחר כה תכרכו
כענין היה בלשון היה הלכך אס' הוסף עובר הוא אבל כשאמר הכתוב
זקחתם לכם ביום הראשון אין במשמע שלא יטול דבר אחר כל אמו
היום . אי ס' דקשר עליון לאו דאורייתא הוא לחודיה קאי .

דף פטע"א בעדים
ומומין כתיב והנשארים יאמשו ויראו
דלמו כ"ע חזן להסודות . פי' רש"י
ז"ל טיש קרובים ופסולים שאינן ראויים להעיד וקשה ד"כ בן זקן ממרא
אמאי כתי' וכל העם שהרי ודאי יש בהם הרבה שאינם ראויים לסנהדרין
ולאיות מן המופלא . שכד' והפסולין לעדות ודאי פסולין להיות מן
הסנהדרין . ועוד בן סורר ומורה אמאי כתיב בו וכל העם דהא דאי
לאו כ"ע חזן לכן סורר ומורה דכל עמו של בן סורר ומורה אין אלא
שלושה חדשים . והשעם הנכון בזה שנאמר שמה שריוכין הברזה וכן
ממרא וכן סורר ומורה לא מפני היראה שלא יעשו בני אדם סוררים
וממרים כמותם אלא טעם ההכרזה היא מפני העם שילמדו לנתיב
התדות הטובות ושיהיו נוסרים לשמוע מלות אביהם ואמוניהם וכל אלה
וא' ישתדל בתוכחה כנו שהרי בן זה נהרג על סם סופו שלא קבל מוסר
עד היום הזה . וכן ענין זקן ממרא הוא כדי שידעו כל העם כח הקבלה
מתורתיו הקדושה וכל המולק עליהם אפילו המופלא שיד' כיון שהריבם
חולקים עליו יש לו לחזור בדבריו ולהודות כדבריהם כדי שלא ירבו
מתלוקות בישראל והיינו לשמוע כדבר ה' יע' הוא . והיינו דלמחרן דגבי עדים
שאין החשש מפני זקנים אחרים שיאמרו אלא כתב ולא יזידון עוד ר"ל
שלא יבא שום אדם לחלוק על הקבלה הא' ית' אבל במסית ועדים ומומין
אין ההכרזה על העם אלא שלא יאמרו וישמו המעשה ההוא כעגמו והיינו דכתי'
בהו ולא יוספו לעשות כדבר ה' יע' הוא . והיינו דלמחרן דגבי עדים
ומומין כתיב והנשארים ולא כתיב וכל העם דלאו כ"ע ראויים להעיד
כמו שפי' רש"י ז"ל :

דף צע"א אבל
עוקר הגוף דשאר מנות ד' חתק . פי'
רש"י ז"ל דעוקר זה מתחיו מיתה הפרס'
האחרת ומכיון שקר שמתנבא מה שלא שמע מתוך לב' כשכרע
לבו בו . שהיה מתנבא מה שלא שמע . וכקיים מקלת וכטול מקלת כשאר
מנות אחרין דפטור אפי' שגרוע שהתנבא מה שלא שמע תשום דאשר
יודי לדבר דבר כתיב דמשה דבר שלם ולא מקלת ואפי' שהוא חיוב
כשאר דברים כשהתנבא מה שלא שמע אומר הרב ז"ל שאין אותה הפרס'
של נביא שקר אלא בדברים אחרים כגון חגיגה בן עזר שאין הפרס'
מדברת בדברי הנבואה . וזה תמה גדול היח' אפשר שהתנבא מה שלא
שמע שיהא חיוב כשאר דברים ולא יהא חיוב בדברי הנבואה בין בכונן בין
במקנת שמת' הרי הוא מתנבא מה שלא שמע . ועוד שבתקנת הפרס'
כתיב אבל קיים מקלת וכטול מקלת דשאר מנות ד' פטור עד דמתידיע
לך ומשמע ללבי מתידיע לך שהתנבא לשקר חיוב וא' הרי נתבאר דעוקר
גוף דשאר מנות הוא חיוב מיד וכ' למה הוא מתחיו מיד מפרשת של
נביא שקר שהרי לא מחייב מיתה אלא כשידענו כודאי שהוא מתנבא מה
שלא שמע . ליתא דדבר ברור הוא שאין הקב"ה עוקר מכות מה הנמות
לעולם וכיון שזה עוקרה בידוע לנו שלא שמע מה שאמר והתנבא וכולנו
עדים בדבר . אלא שאינו בכלל נביאי המדות היינו כענין ע"א בין בכונן
בין במקנתה ואפילו על ל"ת ועשה שבה כגון ונתתם את מוצתותם אבל
כשהוא תקיים מקנת ומכטל מקנת כשאר מנות אף תשום נביא שקר לא
מחוי' עד שנדע שהתנבא מה שלא שמע דאפשר שהוא נביא אמת והאסי'
נוה לו לבטל מקנת כלומר לשעה כמו אליהו בהר הכרמל . וזהו לדעת
רב כסודא . ולדעת רב התנוגא הכיון שכתב בפרש' נביא המדות ללבט
בה דרשינן ללבט זו מלות עשה כהו זו מלות לא תעשה הרי נתברר שאל
המלות דדוחק הוא לאוקומי לקרא בעשה על ע"א דייטו ומתנבא אלא
שלא נתברר שאר מלות לעוקר מקנת ולקיים מקנת דכי כתיב מן הדרך
דמשמע מקנתם היינו דוקא בע"א ומלא שהתנבא לעבוד ע"א בין
בכל בין במקנת והעוקר הגוף דשאר מנות זהו נביא המדות שהוא
בסקילה בדברי חכמים והמתנבא לבטל מקנת דשאר מנות פטור עד
שידעו בו שהוא מתנבא מה שלא שמע כודאי . והתמה על הרמב"ם
ז"ל שכלל נביא המדות עם המסית כפי' המגל' ע"א לפי שיתתה
בסקילה והלכה בדברי חכמים נתמלא שאין חלוק בין נביא המדי' להדיוט
המסית והמדות . וקשה דודאי לא שו' מסית הדיוט לנביא מדיה שהמס'
אינו חיוב אלא על ע"א כלבר והגביא המדות חיוב אפילו על שאר
המלות בעוקר גוף המלות לדעת רב המנוגא שהלכה כמותו תשום דרבא
סבר ליה כותיה . ואפילו חלובא דרב קסודא דפריעא ליה דנביא
המדות

עליו חסום כל תוסף עד כד פרו הוא שהגטל ביום א' של חג עקף של
זית או של רמון שחינו עובר תשום כל תוסף שאין לו לקסור דיוו שלא
ליטול זמנו וים אלא אותו הד' מינים בלבד שהגטלה היא חינה
הטיבה לכלום למנהו ולא לעבוד עליה וכן כשנטל את הלולב שיש בו ה'
מינין המגודה א' למ'ד לולב כדק' אגד הרי הוא גרוע מתחלתו ואין
כתיבתו אלא כענף של זית או של רמון שאמרו שאין כתיבתו כלום לא
למנהו ולא לעבוד עליו ובשורה הזקן מחרת עליה אין בהוראתו מעש'
של עבירה אלא של ואל תעשה שמוכע ממנו נטילה לולב כשר וחיוב תוסף
אין אלא כשהמנהו נגמרת מתחלתה ויזנא בה כדארי' וכשפיל האוספת
כפסלת כמו בהגתה הארבעה פרשיות וכשמוסף החמושות הוא מוסף
במנוחו וגורע אותה ונפוש בית חינון שאינו רואה את האור ובקמיתא
בסומו . וכ' בלולב בני אס' הול' מינין ואס' הוא אוגד בו המין
החמישי הרי הוא מוסף במכותו ואורע בה הא' ליתא דלמ'ד לולב כדק'
אגד כדק' הוא לקיים בו מנהג אנודה שאס' היו ג' מינין אגודים והוסף
לאגוד הרביעי עתה פסול שהרי זה לא קיים בהם מנהג אנודה אלא
דומה למעשה ולא מן העשוי שהאגד נעשה בג' מינין שלא כדארי' ואין
יולדו כי ידי אנודה ואף זה אס' עשה כן במין החמישי לא עשה ולא כלום .
וכ' ת' טהא מתיר ואוגד בתולה הרי הוא כלאוגד מתחלתו והוא גרוע
ועומד . כד פי' הראב"ד ז"ל . ויומר גרואה לפרש ולומר שלולב א"א
שמו נטל הלולב כשר ואחר כך הוסף טוב אינו גורע שכבר ינא ידי
כטיילה . וזה הוסף ואס' כ' נטל הרי הוא גרוע ועומד שאין קדימתו
באגד הד' מינין עושה כלום עד שעת נטילה אבל בתפלין שמלות כל
היום ראוי לומר שהוא גרוע במנוחו . ובתוספות אמרו שאין כל כך כיבר
המין האחד הנוסף בלול' ולא תוספת הנינית כמו תוספת הבית החמישי
בתפלין . וזה אינו מחוור . שא' דלמחרן לשל' כשפילת שאר המינין
שאין עובר עליהם אפילו במומו מפני שאין כטיילה כלום . תמה ממאי
דאמרין כהן עשולע לדוכן שאס' אחר הרביעי מוסף ברכה א' שהוא עובר
מאס' כל תוסף ואמרין עתמא משום דאי תמרמי ליה בגורא אחרונה
אמריה הוא ואחרי לא אחרין שאין אותה הברכה כלום כדאמר' כטיילת
שאר המינין וז"ל דגבי ברכה ודאי ברכה היא ורחמנא אחר כה תכרכו
כענין היה בלשון היה הלכך אס' הוסף עובר הוא אבל כשאמר הכתוב
זקחתם לכם ביום הראשון אין במשמע שלא יטול דבר אחר כל אמו
היום . אי ס' דקשר עליון לאו דאורייתא הוא לחודיה קאי .
כלומר שכן התור' אין כדק' לקסור החוטין כשני קשרים בכך לא למנות
זלעזות בהם הגדיל כמו החוליות שאנו עושים א"כ האי לחודיה קאי
ואי לחודיה קאי ואפילו הוסף חוטין לא נכסל הנינית בכך ואין בו
מאס' כל תוסף . ואי ס' קשר עליון שקשרין החוטין כשני קשרים
סמוך לכך לאו דאורייתא וזה הוסף חוטין א"כ גרוע ועומד הוא שלא
נעשה הנינית כהלכתו . והא דכתב רש"י ז"ל דפלוגתא היא במנחות .
לאו פלוגתא היא אלא דרבא חוכה התם ואמר ש"ת קשר עליון דאורייתא
דאי ס' דרבנן כלומר ואין כדק' לקסור החוטין בכך אמאי אינטרך
דחמנא למישרא סדין בנינית ולמשרי כלאים הא' כל חד וחד לחודי' קאי
וככה ג' ליכא תשום כלאים אלא ש"ת דקשר עליון דאורייתא וא' ת לעולם
אינון לך דקשר עליון לאו דאורייתא ואפי' אינטרך למשרי בלאי' בנינית
דרחמנא אמר גדילים תעשה לך וגדיל ר"ל החוליות שאנו עושין והחלו'ו'
הן חבור . וז"ל דע"כ אית לן למימר שהחלו'ו' אינן חבור כל שאין בהם
קשר לפי שנתמלח הן כתרות הלכך אי קשר עליון לאו דאורייתא לא
אינטרך רחמנא למשרי כלאים בנינית . ומאס' דרבא חוכה הא' תילתא
התם נקט לה הכא בלשון אי ס' דקוסטא דמילתא דקשר עליון דאוריית'
הוא . והא' כ' דבי אמרין הבא אי קשר עליון לאו דאורייתא וכו' דהוא
ליה לאקסוי א"ה כלאים בנינית אמאי אינטרך רחמנא למשרי אלא
דעדיפא מיניה אקשי ליה דאפי' ליה לא שייך ביה כל תוסף כן כ"ל . והר'
דוד ז"ל כתב ולאוי תימרא דאי סביד דקשר עליון לאו דאוריית' דלא בעי'
קשר כלל דא"כ גדיל היכי משכחת לה אלא הקשר הסמוך לבגד ודאי
הא דאורייתא הוא אבל הקשר שעל הגדיל לבד הנינית הוא דמספקא לן אי
הוא דאורייתא אי לא ואפי' דההוא קשר הסמוך לבגד הוא דאורייתא
אית לן לנימרא האי לחודיה קאי . והאי לחודיה קאי שקשר אחד אינו חבור
לענין כלאים עד לחיוב שתי תכופות ועל זה אמר דאי ס' דרבנן אמאי
אינטרך רחמנא למשרי כלאים בנינית שמשני אותו הקשר הסמוך לטלית
לא הולך להסיר שתי תכופות אחת היא ואינה חבור ע"כ דבריו ז"ל ולא
ירדתי לטוף דעתו דאי ס' דהאי קשר עליון הסמוך לבג' שהוא דאוריית'
יש בו שני קשרים זה אחד זה כמו שאנו נוהגין או קשר אחד בלחור ואי
בשני שני קשרים כדי שיהי' הגדיל א"כ קשר עליון דאורייתא הוא ומ'
דאינטרך רחמנא למשרי כלאים בנינית ואי ס' דהאי קשר עליון דאי
דאורייתא היינו קשר אחד בלחו' היינו תכופה אחת אבל משום דכתי'
גדיל בעינן קשר אח' כלומר תכופה אחת ליתא דגדיל ר"ל עניבו וחוליות
וקשר אחד בלחו' לא משוי ליה גדיל . ועוד דאי חיבא אפילו קשר אחד

המדיח לא מתייב לא בע"א בלבד מ"ת אכתי לא שו אהרדי מסית לפניה המדיח שהמסית אין חיוב אלא על עיקר ע"א והגבול המדיח חיוב חמי

סליק פרק הנתנקין

פרק חלק

יושבי העיר היא רבו החמרת והגזולת שנתהו פס שלמים יום ואע"פ שדעתם לחזור שכך הוא סתמא של שירא והס גדונין כבני העיר כסיף וממונס אחד וכן להללה כחשכין כבני העיר והס נוספים עם המיעוט שלא הודחו וסם עורפים על הרוב שהודחו ומגלין את העיר שלא היא ממונה אבד אלא יהיו העובדים גדונין כיחידים . ומיהו גרובא עובדא אם זאת החמרת והגזולת שנתהו פס שלמים וס אם הדוחו את העיר מי נקרו מדיחיה מתוכה או לא מסוס דאיכא למומר שאחר סקן גדונין כבני העיר מדיחיה מתוכה מקרו או דילמא לא נתרבו חמרת וגזולת לא מקרא דאמר יושבי העיר אבל לגבי מדיחיה מתוכה לא נאמר לשון קוסא כלל ואימת לך שבעין סיכו המדיחין מבני העיר שנתהו פס י"ב חדש וזה נראה בחמת רמי' לדבר מדחקי' לעיל למ"ד אין חולקין עיר אחת לשבטים ממאי דמנין במתני' עד סיכו מדיחיה מאותה העיר ומאותו שבת וזה המדיחיים רמזיים להיות מן החמרת והגזולת אין כאן קוסא כלל ואימת אחת מונח שתייה חמרת וגזולת משאר השבטים באותה העיר . וזו ראיה ברורה : בהמה חמיה של עיר הנדחת והליה של עיר אחרת חסורה דא"ל לכותי כשר בלא שחיטה . משמע דהאי איסורא ליתיה אלא איסור אכילה שאחר שכל זית וזית שבה טעמו שחיטה של שני סימנין א"ל להסירה באכילה שהסימן האחד שהוא של עיר הנדחת אינו מתיר שהרי הוא איסור בהנאה ועד כאן לא איבעי לבו לא אם תיהי בה שחיט' לטרה מידו נבלה למ"ד שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה דלויבא לזימר דהא לאו שחיטה היא אלא הדיון שבה בה תורה שאמרה לפי חרב אבל ודאי פסוט שאין השחיטה עושה היתר אף בבהמה של שותפו' שאינה הסימן של חלק עיר הנדחת אין בו שחיטה שהרי אסור הוא בהנאה והיא שחיטה שאינה ראויה ואינה מתרת באכילה לדברי הכל אבל החלק של עיר האחרת מותר הוא בהנאה שהרי בלא שחיטה ודאי בחר חלוקה היא ולענין טומאת נבלה היא האל' של רב חסדא חס' השחיט' מימיה ז' לכב' א"ל לכותי כשר בלא שחיט' ואפילו חסטה משחט אין בכך כלום דלאו לשחיטה קיימה אלא נמית' ואחיטתו זו היא מיתתו . ואין זה מחורר שאם דעתו לומר ששחיט' היא כמותה מתא' א"ל הרי אחרת דלא תיהי לה לטרה מידו נבל' ומאי קא' בשי רב חסדא חס' השחיט' מימיה מידו נבלה : מ"ם רחוב דמעיקרא משמע וכו' נראה דפלוגתיהו אלושכא דקרא דכתיב' א' תוך רחבה ורחוב העיר הוא הידוע שעושין לנודך העיר לעסקיהם והוא מיוחד לכך ואם עושין לה רחוב חדש עכשיו לשרוף את שללה אין זה רחובה של עיר המיוחד לפסקי' העיר הנקרא רחוב . הכי ס' למ"ד רחוב דמעיקרא משמע . ומ"ד דרחוב דהשחט' נמי כדמעיקרא דני הוא הוה' אחר הלשון בעגמו שהרי רחוב הוא בודאי והוא של העיר שהרי בטובו הוא . ורש"י ז"ל לא פירש כן :

ע"ב ורשא בהמה ולא בהמת בכור ולא בהמ' מעשר דבכור ומעשר בכלל קדשי מונח הם שהם שלל שמים . אלא דלקמן מפרשין לה דפליגי בבעלי מומין . וטעמא דר' שמעון דאף ע"פ שהן מומן הדיוט הואיל והן נקראין על שם בכור וע"ש מעשר אינו בכלל שללה . ואי' מ"ד דפליגי בתמיון דת' סבר שאחר שהוא נאכל בתומו בלא פדייה אחרת לכו שלל שמים הוא ור' ס' סבר דאחא בהמתה למטו איפילו בכור ומעשר מפני שאינן בהמת' כשהן תמימים דכו קא' זכו משלמן גבוה קא' זכו אבל במאי דאמר ר' ס' שללה פרט לכסף הקדש וכסף מעשר לא פירשו בו כלום דכר נריך הלמו' דהא שלל שמים ד"ס הוא שאינו בכלל שללה ות' ק' קאמר ליה כהדיא קדש בדיק הבית יסדו לומר סכן נספין כהכלתן ומותר' להדיו' כשאר קדשי בדיק הבית . ואי' בתמיון דכסף הקדש כדי נסבה אלא לכסף מעשר אינטרד' ר"ס לומר שכך הוא מתמעט מעשר ככסף הקד' ואינה לתימר שאף במקום שהוא מומן הדיוט בגון בירושלים שהוא נאכל וטעמו כטעם הכבוד מפני שאינו נאכל בתורת ממונו אלא בתורת ממונו . אלא בתורת מעשר דמדינא בכלל ממונו הוא כיון שאינו נריך פדייה : ואבאזי ירשו עד שיסאבנו . דקס"ד קדשי מונח שלל שמים הם ודאי אינן נאסרין אלא שאמרו בהן שימוטו מפני שאין ראוין עוד להקריב ולא עיביא בחיטת' ואשמות שאינן קריבים אחר מיתת הבעלים אלא אף עולה ושלמים אינן ראויין

תנא הוא כפר בתחיית המתים ולפיכך לא יהיה לו חלק בתחיי' המתים . ור"ת והא בתמנין אין להם חלק לעול' הבא תקן ולא אדכרין תחיית המתים . איכא לחומר דהיינו טעמא מפני שאין ע"כ אלא לבני תחיית המתים לפי שאחרי תחייתו יתעלו ליהנות מזיו השכינה . והוא מה שאמרו הע"כ אין בו לא אכילה ולא שמים אלא גדיקים וטטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה כלומר שאע"פ שהיו חיים וקיימים בגוף ובנפש אלו ע"כ הוה שם מונח לזמן תחיית המתים . וזו היא דעת הרבה מן הגאונים והרמב"ן ז"ל אבל לדברי הרמב"ם ז"ל ע"כ הוה שם מונח לעולם השמות אחרי מות הגוף וזו היא מחלוקת' וסגס תלוי במשלי רכרבי וממדרשי רבותיו ז"ל והגדות החולקין בענין זה וזו ע"ז : **תניא ר'** אליעזר אומר ימות המשיח לישראל ארבעים שנה . אין כוונת ר"ל למעט בכבודן של ישראל אלא להרבותו לפי שדוע הוא שימות המשיח הם מדרגה לתחיית המתים וסובר שאחר מ' שנה ליומת המשיח יהיה זמן תחיית המתים . ואיכא מ"ד שבעים . ואיכא מ"ד ארבע מאות שנה . וכו' ה"ל שהיה אומר אין מתיח לישראל אלא לבני גדעטו שהיו ישראל באכלן בגולה והיו אוכרין בכותים ח' לוחות נדיק שהרי התור קבטוה והעיריה שאחר וסב וקבדך מן העמים וישבו בארץ וירשוה וכל הפרשה כולה מפורשת בפרשת אחס נלבים ובס' האזינו אלא ר' הלל מקצר בימות המשיח לומר שלא היו נרביין לתוך המשיח לבני האומות אלא מיד בלאהם מן הגלות ככור י"י וראש עליה ויחיו המתים ויהנו מזיו השכינה . והיינו דלמירין דלא איכרי עלמא אלא לדוד שהטובה של ע"כ היתה בימי דוד וסמואל אחר בימי משה כלומר סימי משה היו טובים מהם . וכמו כן מי שאמר שכבר אכלוהו בימי חזקיהו ר"ל ששיקר הטוב הגופני' בתהפוך לחזור ר"ל שאין להם חלק לע"כ לפי שכתוב גילי מאוד בת ינין וגו' הנה מלכך יבא לך וגו' וזה היה בזמן בית שני וזכריה הי' אבטיח לישראל על מלך המשיח סיגלה במהרה בימינו : **עשרת** השבטים אינן עתידין לחזור . נראה ודאי שכל אותה הדור הרע בלבד אמרו שאינן עתידין לחזור ר"ל שאין להם חלק לע"כ לפי שסרו מאחרי ה' וספרו עונותיהם של א"י . והכי מוכח דהאי עתידין לחזור ר"ל אם יש להם חלק לע"כ ואם יש להם חלק וחיו בתחיית המתים מפליג ר' ואמר באין הן לע"כ שגאחר והיה כיום ההוא יתקע אלמא דהא ביה תליא אבל לענין דרשם ודאי אם מעט ואם הרבה ישנו ליומת המשיח ועבודת א"ת והם נדחי ישראל אשר יוסוף אותם הסי' דממירי דלא כלה שיבטוה ואף בספר יחזקאל מזכיר כל השבטים ומחלק להם את הארץ ולא היה בישראל מי שחלק על זה ח"ו :

דף קיע"ב קטן אימת בל לע"כ . איכא מ"ד דהא לא מיררי בענין ע"כ אלא בענין תחיית המתים שיחיהו הסי' א"כ כמו שיחיה שאר מתיי ישראל והכי אימת בירושלמי בתם כביעית קטני ישראל מתיי הן חיים :

דף קיא ע"ב מתניתין אכשי עיר הנדחת שנאמר ולא אכשי בני בליעל מקרבך ואינן נכרנין עד שהיו מדיחיה מתוכה . זאת היא גרסת הספרים הישנים והיא הגרסא הגבוהה . ול' אכשי עיר הנדחת אין להם חלק לע"כ דודאי כיון דאיקטול והתדור וקבילו דויחיהו כויה לכו כפרה עם הקבור' כמו בשאר חיבי מיתות ב' וכדאיחא בפר' גמח הדיון . והספרים שגורסין אין להם חלק לע"כ היא הגסה על פי רש"י ז"ל וסבור דענין שמהם זו היא מענין הפרק מאותו שאין להם חלק לע"כ . וליתא דמשכ' זו של אכשי עיר הנדחת אינה מענין אלו שאין להם חלק לע"כ אלא שחורין הן לראשונות לפרש אלו הן הנכרנין שאמרו ואלו הן הנכרנין רובא ומכשי עיר הנדחת וכדכתיבנא לעיל בפ' הנתנקין בס"ד : **א"ת** לברוש פרושי קשיא ומיהו תיובתא לא הוי' שעל כפי יהודה ושמשון נאמר כן ומפני שכתוב שחלת שמעון בתוך כחלת בני יהודה ערב את שניהם מפני שהיתה כחלתם מעורבת כחלת שבת אחד :

דף קיב ע"א דא איקריוו מבני מתא הא לאיקריוו מיתבי מתא . ובעיר הנדחת מפני שכתב בה את